

SUOMALAISTEN PUOLESTA

PERUSSUOMALAISTEN
SOSIAALI- JA TERVEYSPOLIITTINEN
OHJELMA 2015

PERUSSUOMALAINEN SOSIAALI- JA TERVEYSPOLIITTIKKA

Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta on käsite, josta olemme voineet suomalaisina voineet olla ylpeitä. Askel kerrallaan sen ydinkäsite on kuitenkin murrettu, ja hyvinvointi – niin sosiaalinen, taloudellinen kuin terveydellinenkin – kohdentuu yhä rajatummalta väestönosalle.

Kestävä sosiaali- ja terveyspolitiikka turvaa ihmisten hyvinvoinnin myös taloudellisesti vaikeina aikoina. Tästä on ryhdyttävä pitämään määrätietoisesti kiinni, ja ohjattava järjestelmät mukautumaan ihmisten yksilöllisiin tarpeisiin eri elämäntilanteissa.

Hyvinvointi on käsitteenä aina sidoksissa ihmisen yksilölliseen kokemukseen siitä. Se perustuu paitsi yksilön arvoihin ja kokemuksiin, myös odotuksiin, joita yksilöllä voi yhteiskuntaa kohtaan oikeudenmukaisuudenkin nimissä olla. Itsemääräämisoikeus oman elämän valintoihin on viety yhä useammalta. Yhä harvempi kokee olevansa yhteiskunnan täysivaltainen jäsen, saati saavansa sen, mitä täysivaltaisen jäsenen kuuluisi saada. Moni kokee jäävänsä ilman minkäänlaista tuki- tai turvaverkostoa. Kuitenkin yhteiskunnan tulisi nostaa ja kannatella silloin kun ihminen on heikoilla. Näin ei nyt tapahdu.

Hyvinvoinnin jakamista on vuosi vuodelta laajennettu koskemaan yhä laajempia tehtäviä ja väestöryhmiä. Perussuomalaisten mielestä yhteiskunnan on lähtökohtaisesti huolehdittava oman maan kansalaisten riittävästä hyvinvoinnista. Emme voi hyvinvointikäsitteeseen vedoten luoda loputtomiin uusia tehtäviä kunnille ja samalla leikata valtionosuuksien kautta niiden toteuttamisen mahdollisuuksia. On myös huo-

mioitava, että velkarahalla kustannettava hyvinvointiyhteiskunta ei ole kestävällä pohjalla.

Olemme tilanteessa, jossa joudumme miettimään, mitkä palvelut ja etuudet voimme turvata ja kenelle. On tosiasia, että voidaksemme huolehtia suomalaisten perus- ja ihmisoikeuksista, meidän on tingittävä maailmanparannuksesta. Emme voi olla valmiina koko maailman terveys- tai sosiaalitoimistoksi. Meillä on ensisijainen vastuu suomalaisista.

Oleellista on varmistaa, että hyvinvointi jakautuu tasaisesti. Eriarvoisuuden kasvu on saatava pysäyttämään. Taloudelliset ja terveydelliset väestöerot ovat kasvaneet ja niiden heijastumat vaikuttavat myös osaltaan kansantalouteen. Moni pienituloisen joutuu päivittäin miettimään asioita, joita kenenkään ei tulisi joutua miettimään: onko varaa ostaa riittävästi ja riittävän terveellistä ruokaa, jääkö rahaa vielä lääkkeisiin, onko varaa käydä hoidossa tai kuntoutuksessa.

Meillä on karuja esimerkkejä 1990-luvun laman seurauksista, kun palveluita ja sosiaaliturvaa leikattiin kovalla kädellä. Siitä laskusta osa suomalaista ei ole selvinnyt vielääkään, vaan ylisukupolvinen syrjäytyminen on todellisuutta. Moni 90-luvun lapsi maksoi kovaa hintaa niistä raaoista säästötoimista, joihin silloin päädyttiin. Tänä päivänä heidän lapsensa maksavat samankaltaista hintaa perhepalveluiden ja -etuuksien menetyksinä.

Perussuomalaisille kyse on perusasioista ja niiden turvaamisesta – arvovalinnoista, joissa suomalainen ja suomalaisten hyvinvointi on etusijalla.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut

Sote-palvelut - rakenne ja rahoitus

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on tulevaisuudessa välttämätöntä tehdä. On selvää, että nykyisenkaltainen järjestelmä ei ole kestävällä pohjalla. On myös selvää, että järjestelmän on tulevaisuudessa oltava kustannustehokkaampi ja osaltaan vastattava kestävyysvajeen haasteisiin.

Sitä ei kuitenkaan saa tehdä hinnalla millä hyvänsä. Ensisijaisena johtotähtenä tulee olla järjestelmä, joka lähtee ihmisen palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta, mutta myös vahvistaa henkilöstön hyvinvointia ja työssä jaksamista. Perussuomalaiset pitävät tärkeänä, että nyt selvitetään eri vaihtoehtojen tuomat mahdollisuudet, mutta myös niiden heikkoudet.

Palveluketjujen sujuvuus on oleellista – ihmisen on saatava oikea-aikainen palvelu ja hoito oikeassa paikassa. Siksi kannatamme lämpimästi perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon yhdistämistä toimivaksi kokonaisuudeksi. Sosiaalihuollon asema osana palveluja ja järjestelmää tulee vihdoin tunnistaa ja tunnustaa.

Tähän uudistukseen perussuomalaiset ovat sitoutuneet. Uudistus tulee tehdä hallitusti ja palvelun saajan tarpeista lähtien. Perussuomalaiset eivät aja uudistuksia yhdenkään yksittäisen intressiryhmän etua ajatellen. Meille tärkeintä on palvelujen tarvitsija, asuu hän missä päin tahansa Suomea. Järjestelmän, joka rahoitetaan verovaroin, tulee olla läpinäkyvä ja rakennettu kestäväälle pohjalle. Me emme kannata sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden avaamista suuryritysten voitontavoittelulle.

Sen sijaan pidämme tärkeänä, että pk-yritykset ja kolmas sektori saavat tulevaisuudessa vahvemman roolin ja niiden asema turvataan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuotannossa. Emme hyväksy suurille ylikansallisille toimijoille luotavaa vapaata markkinataloutta, jossa omistajat ovat kasvottomia ja tärkein tavoite on tuottaa voittoa.

Kuntien palvelujen ulkoistamisten kohdalla on nähty varoittavia esimerkkejä pitkistä sopimuksista, joiden kustannuskehitystä saati eri lakimuutosten vaikutuksia tulevaisuudessa ei lopulta pystytty miltään osin ennustamaan. Viime kädessä laskun maksavat veronmaksajat, ja järjestelmä muokkaantuu entistä epätasa-arvoisemmaksi – paitsi alueellisesti, myös sosioekonomisen aseman määrittelemänä. Tätä kehitystä perussuomalaiset eivät hyväksy.

Perussuomalaiset haluavat luoda kaikkialle Suomeen oikeudenmukaisen ja tasa-arvoisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmän, jossa ensisijaista on palveluiden laatu, saatavuus ja saavutettavuus lähellä ihmistä, ihmisen tulotasosta riippumatta. Perussuomalaiset katsovat, että lainsäädännöllä tulee luoda vahva pohjarakenne, jonka päälle on mahdollista luoda toimiva, vuosikymmeniä eteenpäin kestävä järjestelmä. Uudistus on kuitenkin tehtävä hallitusti ja sen vaikutuksia on seurattava.

Perussuomalaiset pitävät ehdottoman tärkeänä, että palveluja ei keskitetä muutoin kuin erityisen painavista syistä, jollaista voi olla vaativa erikoissairaanhoido tai vaativat sosiaalihuollon palvelut. Edellytämme myös lähipalvelujen toteuttamista lähellä ihmistä. Tätä silmällä pitäen on tarvittaessa säädettävä erillinen lähipalvelulaki. Esimerkiksi terveyskeskuspalvelut ovat mielestämme lähipalveluita. Alueelliset erot ja olosuhteet on huomioitava vahvasti kaikessa uudistamistyössä. Suomi on harvaan asuttu maa, ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmä on rakennettava kaikille oikeudenmukaiseksi, asuipa sitten missä päin maata tahansa. Ketään ei tule pakottaa muuttamaan pois kotiseudultaan siksi, että palvelut viedään. Emme myöskään hyväksy toimivien rakenteiden tai toimintatapojen rikkomista vaan päinvastoin vaadimme, että niitä hyödynnetään laajemmin.

Järjestelmän rahoituksen osalta perussuomalaiset kannattavat monikanavarahoituksen asteittaista purkamista ja siirtymistä yksikanavarahoitukseen. On kuitenkin huomattava, että myös tämä on pitkä prosessi. Tuleva rahoitusmalli ja sen kestävyys suhteutettuna muuttuviin ja ennustamattomiin tekijöihin tuovat omat haasteensa. Valtionosuusjärjestelmä vaatii muutoksia, jotta rahoitusrakenteella voidaan turvata kuntien mahdollisuudet huolehtia niille kuuluvista muista palveluista.

Verovaroin kustannettavassa järjestelmässä ei voida pitää eettisesti kestäväenä sitä, että valtion rahoituksen kautta tuetaan yksityisten suuryritysten kasvua ja voitontavoittelua. Tämän vuoksi pidämme oleellisena, että meillä on jatkossakin vahva julkinen sektori, jota yksityiset toimijat ja järjestöt täydentävät.

Pk-yritysten ja kolmannen sektorin asemaa on hankintaprosesseissa vahvistettava. Tämän vuoksi pidämme oleellisena, että hankintalainsäädännön uudistamisessa ja hankintalaissa huomioidaan entistä paremmin kansallinen etu ja hankintaosaamista vahvistetaan.

Erityisen tärkeää tämä on silloin, kun puhutaan haavoittuvassa asemassa olevien väestöryhmien palveluista. EU:sta tulevat direktiivimääräykset mahdollistavat myös kansallisen harkinnan. Tätä mahdollisuutta tulee aina käyttää, kun direktiivejä toimeenpannaan Suomen lainsäädäntöön. Ei voida pitää miltään osin kohtuullisena, että ns. kilpailutusvelvoite aiheuttaa tilanteen, jossa esimerkiksi vammaiset tai vanhuksat ovat muutamana vuodelle välein pelinappuloina ja heittopusseina, kun kilpaillaan siitä, kuka saa tuottaa heidän palvelunsa. Suomella on myös tässä ensisijainen velvollisuus huolehtia siitä, että kansallinen etu ja ennen kaikkea kansalaisten etu on aina etusijalla.

Onnistuneella rakennemuutoksella on mahdollista saavuttaa huomattavia säästöjä, mutta ennen kaikkea parantaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuutta ja laatua – riippumatta siitä, mikä ihmisen sosiaalinen tai taloudellinen asema on.

Katsomme myös, että tulevaisuudessa työterveys- huollon kokonaisuutta on ryhdyttävä tarkastelemaan siitä lähtökohdasta, mikä sen tehtäväraakenne- ja kenttä on.

Opiskelijaterveydenhuollon osalta pidämme YHTS:n toimintarakennetta ehdottoman tärkeänä säilyttää ja, mikäli mahdollista, ottaa käyttöön myös laajemmin kuin korkeakoulu ja ammattikorkeakouluopiskelijoille. Toisen asteen opiskelijaterveydenhuoltopalvelut vaativat myös vahvempaa panostusta.

Laadukkaat neuvola- sekä kouluterveydenhuollon palvelut on turvattava. Niitä on kehitettävä yhä kokonaisvaltaisempaan suuntaan siten, että moniammatillisuutta vahvistetaan, ja panostetaan enemmän varhaisen puuttumisen ja ennaltaehkäisyn toimiin. Pidämme hyvänä toimintamalleja, joissa on saman katon alta saatavissa eri ammattilaisten palvelut ja henkilöstö voi tarvittaessa konsultoida toisiaan. Näin lasten, nuorten ja perheiden tilannetta voidaan kartoittaa ja heitä auttaa, mikäli tilanne niin vaatii. Neuvolapalvelut ovat esimerkki lähipalvelusta, joka on turvattava.

Perussuomalaiset pitävät kansallista rokotusohjelmaa erinomaisen hyvänä, ja ovat syvästi huolissaan kehityksestä, jossa osa vanhemmista kieltäytyy antamasta lapsilleen ohjelman mukaisia rokotuksia. Pidämme tätä erittäin vakavana asiana. Kansalaisten luottamus rokotusten turvallisuuteen on voinut järkkyyä sikainfluenssarokotteisiin liittyneiden narkolepsia tapauksien vuoksi, ja siksi on erittäin tärkeää lisätä avointa ja rehellistä keskustelua rokotteista ja ottaa kansalliseen rokoteohjelmaan vain välttämättömät rokotteet. Uusia rokotteita kansalliseen rokotusohjelmaan harkitessa on niiden turvallisuudesta oltava kattava näyttö.

Tutkimus- ja kehittämisrahoitus on turvattava – ei

vain terveydenhuollon puolella vaan myös sosiaali- huollon osalta. Suomella on myös vahva osaaminen terveysteknologiassa, jota voidaan pitää yhtenä tulevaisuuden vientivalttina, jos se osataan hyödyntää kunnolla. Tärkeää on vahvistaa sen edellytyksiä panostamalla tutkimukseen kokonaisvaltaisesti. Teknologia luo myös uusia mahdollisuuksia koko sosiaali- ja terveydenhuollon kenttään. Tärkeää on kuitenkin muistaa, ettei se saa koskaan korvata ihmiseltä ihmisille annettavaa hoivaa.

Perussuomalaiset katsovat, että tulevaisuudessa on huolehdittava riittävästä hammashuollon palveluista kaikille ikäryhmille. Suun terveydellä on suuri merkitys ihmisen hyvinvointiin ja terveyteen.

Pidämme myös tärkeänä, että sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten muodostumista seurataan entistä tarkemmin ja avoimemmin, myös eri väestöryhmien osalta. Rahoituksen selkiyttäminen luo mahdollisuudet seurata nykyistä paremmin esimerkiksi maahanmuuttajien osalta kustannusten muodostumista ja eri toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Onnistunut maahanmuuttopolitiikka edellyttää myös sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta vaikuttavuuden ja kustannusten seuranta ja arviointia. Kustannusten seuranta mahdollistaa paremman päätöksenteon.

Päivystysasetus

Päivystysasetus, joka astui äskettäin voimaan, tulee mielestämme purkaa. Jo nyt on osoittautunut, että se tuo huomattavia lisäkustannuksia sairaaloille, jotka ovat saaneet ns. poikkeuslupamahdollisuuden. Ylipäätään päivystystoimintaa tulee tarkastella uudelleen, kun sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistus tehdään. Emme pidä missään tapauksessa mielekkäänä, että luodaan tilapäisiä ratkaisuja tilanteessa, jossa on välttämätöntä tehdä laaja uudistus koko sote-sektorille.

Lisäksi päivystysasetus uhkaa lopettaa synnytystoiminnan lukuisista sairaaloista ympäri Suomen, jos tietty määrä synnytyksiä ei vuositasolla täyttyisi. Tätä pidämme erityisen vastuuttomana toimintana. Perussuomalaiset eivät hyväksy synnytysten keskittämistä vain suuriin yksiköihin. Synnytys on niin ainutlaatuisen tapahtuma, että perussuomalaiset eivät missään tapauksessa hyväksy sen tarkastelua puhtaasti säästönäkökulmasta. Suomessa on erinomaisia pieniä synnytysyksiköitä, joissa on vahvasti ammattitaitoinen, motivoitunut henkilöstö. Tätä me haluamme vaalia. Mikäli synnytysairaaloiden määrää lähdetään karsimaan, se tietää sitä, että yhä useampi pieni ihminen

syntyy joko taksiin tai ambulanssiin, mikä on aina riski niin äidille kuin vauvallekin. Tällaista kehitystä me emme halua olla tukemassa. On myös mahdollista, että kotisyntytykset lisääntyvät, mistä olemme huolissamme.

Synnytystoiminnan lakkauttaminen aiheuttaa myös väistämättä dominoefektin monille muille erikoisaloille, jotka ovat vaarassa siirtyä sairaaloista pois, ja näin sairaalaverkko supistuu entisestään. Erityisen vaarallista tämä on alueilla, joissa on pitkät välimatkat.

Hoitohenkilöstö

Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöpula on monella sektorilla merkittävä ongelma. On tärkeää, että tulevaisuudessa kaikkien ammattilaisten osaaminen saadaan täysimääräisesti käyttöön, ja että henkilöstö itse pystyy vaikuttamaan oman työnsä mielekkyyteen. Kaikkia sote-puolen ammattilaisia tarvitaan. Näemme, että johtajuudella on suuri merkitys tulevaisuuden sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmässä, jotta henkilöstö sitoutuu ja on motivoitunutta työhönsä.

Pidämme välttämättömänä, että sosiaali- ja terveydenhuollon alan koulutuksen aloituspaikkoja tarkistetaan vastaamaan paremmin työvoiman tarvetta. Mikäli koulutuspaikkoja lisätään, on syytä toteuttaa se siten, että opetuksen laatu ei kärsi. Esimerkiksi lain edellyttämät kelpoisuusehdot täyttävien sosiaaliryöntekijöiden puute on merkittävä. Emme kannata kelpoisuusehtojen lieventämistä ryöntekijänpulan paikkaamiseksi. Erityisesti aloilla, joissa tarvitaan vahvaa erikoisosaamista, on tärkeää huolehtia, että ryöntekijöillä on sekä riittävä teoreettinen että käytännön osaaminen.

Kaikkia sosiaali- ja terveydenhuollon osaajia tarvitaan, ja jokaiselle on tärkeää löytää työnkuva, jossa osaaminen tulee parhaalla mahdollisella tavalla käyttöön. Pidämme tärkeänä, että sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen yhteydessä toteutuu tavoite integraatiosta perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon sekä sosiaalihuollon osalta.

Perussuomalaiset pitävät myös täysin välttämättömänä, että hoitohenkilökunnan jaksamista tuetaan paremmin. Hoiva-alalle tarvitaan tulevaisuudessa huomattavasti lisää henkilöstöä, ja pidämme tärkeänä, että heidän jaksamistaan tuetaan. Lisäksi työn mielekkyyden lisääminen on ensiarvoisen tärkeää. Raskaan mutta arvokkaan työn arvostuksen tulisi näkyä. Pidämme oleellisena harkita ja selvittää myös sitovan hoitajamitoituksen luomista.

Perussuomalaiset pitävät kestävämmänä kehitystä, jossa ollaan haalimassa ulkomailta työvoimaa

paikkaamaan huutavaa hoiva-alan osaajien pulaa. Tällainen kehityssuunta ei ole oikea, ja se johtaa pahimmillaan siihen, että palkkoja tullaan polkemaan.

Perus- ja lähihoitajia on siirtynyt merkittäviä määriä muihin tehtäviin työn raskauden vuoksi. Tämä on tullut selkeästi esiin eri selvityksissä. On etsittävä keinoja, joilla hoito-alan osaajat ja ammattilaiset saataisiin palaamaan takaisin hoitoalalle.

Hoiva-avustajien koulutusta pidämme hyvänä, jos sillä vahvistetaan sosiaali- ja terveysalan perustyön tekemistä eli esimerkiksi kodinhoidollisen tai muun perustarpeiden avun ja tuen antamista, on kyse sitten vaikka lastensuojelusta tai vanhuspalveluista. Katsoimme, että hoiva-avustajien työ voisi vastata entistä kotiaavustajan tehtäväkuvaa. Heille olisi myös suurta tarvetta arjen tukijoina lapsiperheiden elämässä ja kotona asuville vanhuksille, jotka tarvitsevat apua ulkomailla tai kaipaavat juttuseuraa. Nämäkin ovat ihmisten perustarpeita – päästä joskus ulkoilemaan ja tulla kuulluksi ja nähdyksi.

Ulkomaalaisen hoitohenkilöstön kielitaitovaatimukset

Perussuomalaiset ovat huolissaan ulkomailta saapuvan hoitohenkilöstön kielitaidosta. Potilasturvallisuuden kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että hoitohenkilöstö ja potilas ymmärtävät toisiaan. Tällä hetkellä näin ei aina ole ja esimerkiksi ulkomailta tulevien lääkäreiden kielitaidossa on havaittu puutteita. Lisäksi Suomeen tulevan terveydenhuollon ryöntekijöiden kielitaidon varmistamiskäytännöt vaihtelevat: EU/ETA-valtioiden ulkopuolelta tulevilta vaaditaan todistusta toisen kotimaisen kielen taidosta ammatinharjoittamisoikeuden myöntämisen yhteydessä, mutta EU/ETA-valtion kansalaisilta tätä ei edellytetä. Potilasturvallisuus ei kansalaisuuksia tunne, ja mielestämme kaikilta ulkomailta tulevilta hoitoalalle pyrkiviltä hakijoilta onkin edellytettävä riittävän hyvää kielitaitoa. Terveydenhuollon ammattihenkilöstön kielitaitovaatimuksia tulee myös nostaa, jotta potilasturvallisuutta saadaan parannettua.

Lääkekorvausjärjestelmän kehittäminen

Perussuomalaiset pitävät tärkeänä, että lääkekorvausjärjestelmä otetaan kokonaisuudessaan tarkasteluun ja sitä kehitetään siten, että pienituloisillakin on varaa ostaa tarvitsemansa lääkkeet. Nyt tehdyt toimenpiteet ovat johtaneet ennen kaikkea pienituloisten kohdalla vaikeaan tilanteeseen. Esimerkiksi lääkekulujen

ns. omavastuusuuden asettaminen 45 euroon ennen Kela-korvauksen saamista on kestävätilanne pienituloiselle, joka tarvitsee harvoin lääkkeitä. Aivan yhtä kestävätilanne on maksukatto, jota tulisi pudottaa huomattavasti nykyistä alemmas. Tämä olisi ennen kaikkea pienituloisille ja paljon sairastaville tärkeää. Lisäksi katsomme, että ns. rationaalisen lääkehoidon edistämiseen on panostettava, jotta lääkkeiden käyttö olisi aina tarkoituksenmukaista ja kokonaisarviointin tekeminen säännöllistä. Uskomme, että näin on mahdollista saavuttaa säästöjä, mikä tapahtuu nimenomaan käytäntöjä tarkastelemalla, mutta potilasturvallisuutta vaarantamatta.

Laittomasti maassa olevien terveydenhuolto

Perussuomalaiset eivät hyväksy laittomasti maassa olevien henkilöiden terveydenhuollon palveluiden lisäämistä ja laajentamista. Kiireellinen hoito annetaan jo nyt varsin kattavasti. Yleisvaaralliset tartuntataudit hoidetaan. Tämä on perussuomalaisten mielestä hyväksyttävää.

Sen sijaan terveydenhuollon avaaminen nykyistä laajemmin laittomasti maassa oleville on kestävätilanne arvovalinta. Jo nyt terveydenhuollossa joudutaan prio-

risoimaan, kenelle ja mitä hoitoja voidaan antaa. Kaikki suomalaisetkaan potilaat eivät saa perus- ja ihmisoi- keuksien mukaisesti tarvitsemiaan palveluja ja hoitoja.

Laiton maassa oleskelu on rikos, ja on kestävätilanne, että Suomeen luotaisi entistä kattavampi terveydenhuoltojärjestelmä henkilöille, joilla ei ole oikeutta oleskella maassa. Tämä antaisi myös selkeän viestin siitä, että saadaksesen jopa pitkäkestoista hoitoa syöpään tai muihin pitempää hoitoa vaativiin sairauksiin, sitä saisi ns. hukkaamalla paperinsa.

Emme hyväksy sitä, että Suomeen luodaan tällaisia vetovoimatekijöitä, joilla voi olla paitsi kansanterveydellisesti vakavia seurauksia, myös vaikutuksia mm. sosiaaliturvajärjestelmäämme. Lainsäädäntöämme voidaan tulkita myös siten, että perustuslain mukaan terveydenhuollon lisäksi laittomille maassa oleskeli- joille on turvattava riittävä toimeentulo. Tämä tarkoittaisi toimeentulotuen avaamista. Asiaa on pohdittu myös tätä lakia valmistelleessa työryhmässä. Tämän por- tin avaaminen johtaa pahimmillaan siihen, että pian Suomessa ei tarvita minkäänlaista virallista statusta oleskeluun, terveydenhuoltoon tai sosiaaliturvaan, vaan tukea ja hoitoja jaetaan kaikille veronmaksajien rahoilla. Tämä vaarantaisi koko sosiaaliturva- ja ter- veydenhuoltojärjestelmämme kestävyden ja koettelisi ihmisten oikeudenmukaisuuden tajua.

Kokonaisvaltaista perhepolitiikkaa

Kestävä perhepolitiikka

Perussuomalaiset katsovat, että hyvän elämän edelly- tykset rakennetaan jo varhaisessa lapsuudessa.

Meille lapset, nuoret ja perheet ovat yksi tärkeimmistä hyvinvointiyhteiskunnan peruspilareista, ja heihin panostaminen kannattaa.

Suomessa on ollut liian pitkään vallalla päätöksente- ko, jossa kenelläkään ei ole selkeää kuvaa päätösten todellisista vaikutuksista lapsiperheisiin. Elämänkaar- en eri vaiheissa ihmisten tuen tarpeet vaihtelevat. Perussuomalaiset kannattavat selkeän perhepoliittisen ohjelman laatimista, jonka avulla kootaan pirstaleinen lainsäädäntö ja hajautunut tukijärjestelmä yhtenäisek- si kokonaisuudeksi. Pidämme myös tärkeänä sitä, että yksinhuoltajaperheet huomioidaan päätöksenteossa aiempaa vahvemmin. Moni perhepoliittinen päätös on luotu siitä lähtökohdasta, että perheessä on kaksi van- hempaa. Kuitenkin meillä on lukuisia yksinhuoltaja- perheitä, jotka voivat olla täysin ilman tukiverkostoja.

Heidän jaksamisestaan olemme syvästi huolissamme, ja näemme, että näihin perheisiin tulee keskittää vah- vasti huomiota matalan kynnyksen palveluina ja tuki- verkkojen luomisena.

Perhepolitiikkaamme kuuluu osaltaan myös se, että vaadimme niin isien kuin äitienkin aseman tunnista- mista ja tunnustamista. Oikeuslaitostamme kuormit- tavat pitkittyneet ja hyvin raadollisetkin huoltajuus- riidat, joissa liki poikkeuksetta suurimpina kärsijöinä ovat lapset. Mikäli taustalla on perheväkivaltaa tai päihdeongelmia, on luonnollisesti selvää, että lapsen etu voi olla tavata valvotusti ja rajoitetusti etävanhem- paa.

Sen sijaan tietoiset vieraannuttamistapaukset ja las- ten käyttämisen pelinappuloina vanhempien välisissä riidoissa tuomitsemme jyrkästi. Sekä äiti että isä ovat lapselle tärkeitä ja lapsella tulee olla oikeus rakastaa molempia. Perussuomalaiset katsovat, että tähän asi- aan tulee kiinnittää aiempaa enemmän huomiota, ja erotilanteissa kannattamme pakollista sovitteluproses-

sia, jotta lapsen etu saadaan varmistettua.

Lastensuojelua ja oikeuslaitosta kuormitetaan myös runsaasti tapauksilla, joissa taustalla on vain toisen vanhemman halu tehdä toiselle lapsen kautta kiusaa. Pidämme tärkeänä, että näitä tapauksia ajatellen olisi mahdollista luoda sanktiojärjestelmä, jolla pystyttäisiin lopettamaan toisen vanhemman kiusaaminen, joka voi olla lopulta puhdasta vainoamista. Vanhempien välisen kiistojen tiedetään kuormittavan lapsia huomattavasti, mikä puolestaan heijastuu lasten elämään ja toimintaan monin eri tavoin.

Oleellista on myös kiinnittää vahvemmin huomiota ns. lähisuhdeväkivaltaan, ja panostaa sen ehkäisyyn entistä enemmän. Lisäksi olemme huolissamme ensi- ja turvakotien toimintaedellytyksistä ja pidämme tärkeänä, että niiden toimintaan keskitetään nykyistä enemmän määrärahoja.

Lasten ja nuorten palveluihin käytetään Suomessa miljardeja euroja. Kenelläkään ei ole kokonaiskuvausta siitä, mihin raha on käytetty, ja mitä sillä on saavutettu. Selkeästi ei ainakaan ole onnistuttu parantamaan lasten ja nuorten hyvinvointia, sillä eriarvoisuus on vain kasvanut. Tähän täytyy saada muutos.

Ongelmaksi niin lasten ja nuorten palveluiden osalta kuin monessa muussakin väestöryhmässä nousee se, että rahoitus rakentuu useiden eri kanavien kautta. Eri projektit työllistävät kyllä ihmisiä vuodeksi tai kahdeksi, mutta hyvät käytännöt eivät jää arkeen, kun työ päättyy. Holtiton järjestelmä on paitsi kansantaloudellisesti myös inhimillisesti kestävä.

Lastensuojelu

Perussuomalaiset katsovat, että perheiden tukipalveluja tulee kehittää huomattavasti aiempaa voimakkaammin viimesijaisista lastensuojelun tukipalveluista ennaltaehkäiseviin palveluihin. Tällaista palvelua on esimerkiksi kodinhoitoapu. Kannatamme sitä, että nykyinen hoiva-avustajien koulutus keskittyy nimenomaan luomaan takaisin kodinhoitajajärjestelmän, jossa perheet saavat ajoissa apua arkeensa.

Katsomme myös, että lastensuojelun kokonaiskuuvan tarkastelu on välttämätöntä. Lastensuojelusta on tullut monille yrityksille tuottava keino tehdä kovaa ja raakaa bisnestä. Siitä kertovat omaa kieltään rajut luvut siitä, paljonko lasten kodin ulkopuolisiin sijoituksiin käytetään vuositasolla Suomessa rahaa. Puhutaan sadoista miljoonista euroista, joidenkin arvioiden mukaan alamme olla lähellä miljardia euroa. Yhden lapsen sijoittaminen saattaa pahimmillaan maksaa jopa n. 100 000 euroa vuodessa. Tällainen kustannusrakenne vaatii vahvaa puuttumista. On selvitettävä, kuinka se

on syntynyt ja puututtava tiukasti sen vähentämiseen. On selvää, että tämän mittaluokan kustannukset on saatava kohdennettua nimenomaan varhaiseen puuttumiseen ja ennaltaehkäisevään työhön sen sijaan, että ne siirtyvät vain ja ainoastaan voittoa tavoitteleville yrityksille. Lapset ja nuoret eivät voi eivätkä saa olla kauppatavaraa.

Joissain tilanteissa on selvää, että lapsen tai nuoren sijoittaminen kodin ulkopuolelle on ainoa mahdollisuus. Tällöin pidämme perhehoitoa inhimillisenä ja ensisijaisena vaihtoehtona laitoshoidon sijaan. Kyse on myös suurista kustannuseroista.

On sanomattakin selvää, että panostamalla ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tukeen saavuttaisimme merkittäviä kansantaloudellisia säästöjä. Perussuomalaiset ovat myös esittäneet valtiosuusjärjestelmään muutosta, jolla luotaisiin lastensuojelun osalta ns. varhaisen puuttumisen malli, ja siten kannustettaisiin kuntia ennaltaehkäisevän työn suuntaan. Olemme myös esittäneet harkittavaksi, että lastensuojelun rahoitukseen palautettaisiin korvamerkintä. On aina muistettava, että toimenpiteiden vaikutukset eivät näy hetkessä vaan vaativat pitkäjänteistä työtä ja seurantaa. Toimenpiteiden tulee kestää tarkastelua myös pitkälle tulevaisuuteen. Pikavoittoja niillä ei tule tavoitella. Perussuomalaiset katsovat, että sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen yhteydessä on kiinnitettävä erityinen huomio siihen, kuinka lastensuojelun osalta uudistusta käytännössä toteutetaan.

Perheiden valinnanvapaus ja taloudellinen selviytyminen

Perussuomalaisten mielestä lapsiperheillä on kyky tehdä itsenäisiä päätöksiä. Kotihoidontuen pakkojakaminen oli mielestämme jo lähtökohtaisesti kestävä ajatus. Me katsomme, että perheet tietävät itse, mikä heille on paras vaihtoehto järjestää lastenhoito. Näemme, että kotihoidontuen pakkojakaminen ei ole tasa-arvokysymys vaan kysymys on oikeudesta valinnanvapauteen.

Perussuomalaisten mielestä ylhäältä ohjaamisen ja pakottamisen sijaan tulee rakentaa vahva perhepoliittinen ohjelma ja sen myötä järjestelmä, joka kannustaa ja tukee sekä luo joustavuutta ja valinnanvapautta perheille. Katsomme, että yhteiskunnan on tuettava ihmisiä heidän yksilöllisissä pyrkimyksissään sovittaa yhteen perhe ja työ, ja yhtä lailla tulee myös arvostaa niitä vanhempia, jotka jäävät kotiin hoitamaan lapsia.

Lapsilisät ovat lapsiperheiden merkittävin tulonsiirto. Lapsilisän leikkaaminen sekä siihen nivoutuva indeksileikkaus olivat täysin kestävämpiä päätöksiä,

ja ne osoittivat, kuinka vieraantuneita vanhat puolueet ovat ihmisten tavallisesta arjesta. Silloin kun itse on etuoikeutettu, ei kymmen euroa kuukaudessa hetkauta taloutta suuntaan tai toiseen. Sen sijaan monessa perheessä tämä leikkaus oli merkittävä vähennys kuukaudessa käytettävissä oleviin tuloihin. Perussuomalaiset katsovat, että nykyinen lapsilisäjärjestelmä ei ole oikeudenmukainen. Se olisikin tarkoituksenmukaista ottaa uudelleen tarkasteluun siten, että se kohdennettaisiin niille perheille, joissa sille on aito tarve.

Lapsiperheköyhyys on täyttä todellisuutta Suomessa. Lasten sosio-ekonominen eriarvoistuminen on kasvanut vuosi vuodelta, ja perussuomalaiset edellyttävätkin nopeita toimia eriarvoistumiskehityksen pysäyttämiseksi. Perussuomalaisten mielestä lapsiperheiden hyvinvointiin on panostettava enemmän ja erityisesti pienituloisten lapsiperheiden asemaa on parannettava. Tuloerojen kaventaminen on paitsi pienituloisten perheiden, myös koko yhteiskunnan etu. Pienituloisissa perheissä lapset eivät saa samoja mahdollisuuksia kuin ikätoverinsa, joiden perheissä kyetään esimerkiksi

maksamaan harrastuskustannuksia. Syrjäytymisen ehkäisyyn kuuluu luoda mahdollisuudet kasvaa ja kehittyä täysivertaiseksi yhteiskunnan jäseneksi ja mahdollisuudet olla osallinen. Osallisuus syntyy esimerkiksi harrastustoiminnan kautta. Lapsi- ja nuorisotyön sekä kolmannen sektorin toimijoiden työ on tässä ensiarvoisen tärkeää, ja sitä on vahvistettava jatkuvien leikkausten sijaan.

Pidämme myös tärkeänä, että yhden vanhemman perheiden asemaa kehitetään siten, että myös yksinhuoltajalla on aito mahdollisuus käydä työssä tai kouluttautua. Nyt monessa perheessä tämä on osoittautunut mahdottomaksi turvaverkkojen puuttumisen vuoksi. On aina muistettava, että yhden vanhemman perheissä on vain yksi aikuinen, joka huolehtii koko arjen pyörittämisen. Erityisen vaikeaa työssäkäynti tai opiskelu on silloin, kun perheeseen kuuluu ns. erityislapsi. Katsomme, että erityislasten vanhempia ja perheitä ei huomioida myöskään päätöksenteossa riittävästi. Tähän haluamme ajaa muutosta osana perhepolitiikkaa.

Oikeus ikääntyä arvokkaasti

Taloudellinen turva läpi elämän

Ihmisen ikääntyminen, vanhuuteen siirtymisen vaiheet ja niihin liittyvät olosuhteet etenevät eri ihmisillä eri tavoin ja tahtiin. Kenenkään ei tulisi joutua pelkäämään vanhenemista, mutta silti yhä useamman ikääntyvän kohdalla näin tapahtuu. Eläkeläisten tilannetta on vuosi vuodelta heikennetty. Ostovoima on pienentynyt, ja lukuisat eläkeläiset joutuvat tekemään päivittäin valintoja siitä, ostavatko he ruokaa vai lääkkeitä vai maksavatko laskunsa.

Eläkeindekseihin ei tehty täysimääräisiä korotuksia edellisen hallituksen toimesta, ja perussuomalaisten mielestä tilanne täytyy korjata tulevalla hallituskaudella. Eläkeläiset ovat koko elämänsä tehneet töitä maamme menestyksen eteen, joten he ovat eläkkeensä ansainneet. Perussuomalaisten mielestä on väärin, että moni eläkeläinen joutuu kituuttelemaan niin pienellä eläkkeellä, että hädin tuskin saa itselleen ihmisarvoisen elämän.

Matkakustannusten omavastuuosuuksia on systemaattisesti nostettu, mikä johtaa pahimmillaan siihen, että moni vanhus jättää tulevaisuudessa käymättä jopa välttämättömissä hoidoissa tai kuntoutuksessa. Lääkekorvausten alkuomavastuun luominen ennen Kela-

korvauksen saamista oli pienituloisille kestämatön päätös. Perussuomalaiset katsovat, että niin matkakuin lääkekorvausjärjestelmät tulee ottaa uudelleen tarkasteluun ja niitä tulee kehittää oikeudenmukaisella tavalla siten, että pienituloisetkin eläkeläiset saavat tarvitsemansa lääkkeet eivätkä joudu matkakustannusten takia jättämään tarvitsemiaan hoitokäyntejä väliin.

Eläkeläisten kohdalle hallitus loi mielestään oikeudenmukaisen verokompensaatiomallin tasoittamaan indeksileikkausta. Tosiasiassa se ei edes hyödytä kaikista pienituloisimpia eläkeläisiä. Pidämme ylipäätään kestämatömänä ratkaisuna sitä, että leikataan jostain ja tilalle luodaan näennäinen verokompensaatio. Uusiin ja taas uusien järjestelmien luominen on epäkäytännöllistä ja tuo lisää kustannuksia valtiolle. Perussuomalaiset katsovatkin, että tällaisesta päätöksenteosta on päästävä irti ja huolehdittava riittävästä taloudellisesta turvasta ihmisille jokapäiväiseen arkeen.

Ihmisiä on näilläkin päätöksillä ohjattu yhä enemmän toimeentulotuen suuntaan, jonka tulisi olla aina viime sijainen tukimuoto. Perussuomalaisten mielestä perusturvan tulee olla niin vahva, että toimeentulotukeen turvautumiselle ei synny tarvetta kuin poikkeus-tilanteissa.

Perussuomalaiset ovat myös valmiita asettamaan

eläkekaton. Ymmärrämme hyvin, että eläkekaton käyttöönotosta tulisi säästöjä vasta vuosikymmenien kuluttua eikä se siten ratkaise eläkkeiden rahoitukseen liittyviä lyhyen aikavälin ongelmia. Yritysjohtajien tähtitieteelliset eläkkeet kuitenkin koettelevat jatkuvasti kansalaisten oikeudentajua. Näin ollen katsomme, että eläkekaton käyttöönotto vahvistaisi eläkejärjestelmäämme liittyvää yleistä oikeudenmukaisuuden tunnetta ja hyväksyttävyyttä.

Vanhuspalvelulaki - oikeus valinnanvapauteen

Jokainen ikääntyvä ansaitsee inhimillisen ja riittävän hoivan. Perussuomalaisten mielestä vanhuspalvelulaki ei riittänyt parantamaan iäkkäiden ihmisten palveluita ja turvaamaan heidän hyvinvointiaan. Esimerkiksi hoitohenkilökunnan määrä on monin paikoin vielä riittämätön ja katsommekin, että sitova hoitajamitotus tulee ottaa uudelleen harkintaan.

Kotihoidon tilanne on täysin katastrofaalinen ja vanhukset ovat jopa täysin heitteillä. Joissain tapauksissa tuntuu, että heitä karrätään koteihinsa yksin kuolemaan. Jokainen voi pohtia, millaista on elämä, jossa päivästä toiseen tuijottaa samoja seinä, vailla mahdollisuutta sosiaaliin suhteisiin ja keskusteluihin, vailla mahdollisuutta päästä edes ulkoilemaan? Hoitajien vika tämä ei ole, ja on turha pohtia, miksi hoitajat väsyvät ja vaihtavat alaa, jos he päivästä toiseen joutuvat kokemaan tuskaa vanhusten puolesta.

Yksinäisyys on monille iäkkäille terveysriski. Yksinäisyyden merkitystä ei siis tule vähätellä, vaan sen vähentämiseen on tartuttava tosissaan. Perussuomalaisten mielestä on tärkeää huomioida inhimillinen puoli ja iäkkäiden henkinen hyvinvointi myös palveluita järjestettäessä. Teknologia ei koskaan voi korvata toista ihmistä ja on tärkeää, että ihmisiä ei jätetä teknologian armoille, vaan palveluita kehitettäessä huomioidaan myös sosiaalisen kanssakäymisen merkitys ihmisten kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.

Perussuomalaiset vaativatkin seuraavia asioita arvokkaan ja inhimillisen vanhuuden turvaamiseksi:

1. Iäkkäille järjestetään riittävät ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut ja kuntien rahoitus tähän turvataan. Palvelurakennemuutokset on toteutettava hallitusti.
2. Palveluita on kehitettävä monipuolisesti iäkkäiden eri tarpeisiin ja palveluiden riittävät resurssit on turvattava niin avo- kuin laitospalveluissa.

3. On huolehdittava siitä, että ympärivuorokautiseen hoitoon pääsevät jatkossakin kaikki sitä tarvitsevat iäkkäät henkilöt.
4. Kuntouttavia palveluita on lisättävä niin avo- kuin laitoshoidon puolella, jotta iäkkäät säilyttävät toimintakykynsä mahdollisimman pitkään.
5. Asiaksmaksujen vaikutuksia vanhusten taloudelliseen selviytymiseen selvitetään ja ryhdytään välittömästi toimenpiteisiin, jotta vanhusten taloudellinen selviytyminen saadaan turvattua tasavertaisesti sosio-ekonomisesta asemasta riippumatta.

Myös muistisairaiden vanhusten tilanne on hälyttävä. Kadonneista vanhuksista tehdään vuosittain jopa 1500 ilmoitusta poliisille. Kaikki nämä tapaukset eivät pääty onnellisesti. Tämänkin vuoksi on selvää, että vanhustenhuoltoa ei voida viedä siihen suuntaan, että ihmiset pakotetaan asumaan kotona, jos he eivät siellä yksinkertaisesti pärjää tai edes halua olla.

Perussuomalaiset kantavat myös vanhusten palveluasumisen hinnoittelusta suurta huolta. Hinnoittelusta on tehty myös paikoitellen mielivaltaista. On selvää, että tämä kehitys on pysäytettävä, ja on huolehdittava, että jokaisella vanhuksella jää riittävästi rahaa asuin- ja kustannusten jälkeen muuhunkin elämiseen. Liian moni eläkeläinen joutuu selviytyäkseen turvautumaan jopa leipäjonoihin tai tekemään valintoja elämän välttämättömien tarpeiden välillä.

Sotaveteraanit ovat maamme kunniakansalaisia, jotka ansaitsevat kaiken mahdollisen tuen, jota voimme heille tarjota. Kuntoutusmäärärahoista tulee pitää huolta, ja myös heidän kohdallaan tulee huolehtia kotiin vietävistä palveluista. Kaikki sotaveteraanit eivät jaksa tai pysty enää lähtemään kodin ulkopuolelle kuntoutukseen, ja tämän vuoksi palveluja on vietävä koteihin aktiivisesti. Perussuomalaiset myös katsovat että ns. haitta-asteen rajan alentaminen tulisi ottaa tarkasteluun. Pidämme myös tärkeänä, että huolehdimme sotaveteraanien puolisoista sekä kaikista niistä naisista, jotka ovat antaneet oman panoksensa isänmaamme puolustamiseen. Myöskään sotaorpojen asemaa ei saa unohtaa.

Omaishoitajien arvo tunnustettava

Omaishoitajien tilanne on kestävä. Heidän asemaansa on vihdoin ryhdyttävä kaikkien kauniiden puheiden sijaan järjestelmällisesti parantamaan, kuten perussuomalaiset ovat jo vuosia vaatineet. Mielestämme omaishoitajien tekemää arvokasta työtä tulee kaikin tavoin tukea ja vahvistaa. Omaishoitajilta itseltään tuleva viesti on selkeä. Olemme ottaneet tämän viestin vakavasti ja sitoutuneet siirtämään sen sisällön päätöksentekoon.

Kansallisen omaishoitajatyöryhmän loppuraportin mukaan omaishoidon tuella tehdyn hoitotyön laskennallinen arvo on n. 1,7 miljardia euroa, kun sen kustannukset ovat n. 450 miljoonaa. Omaishoidontuen on arvioitu vähentävän julkisia menoja 1,3 miljardia euroa. Omaishoitajien tarve tulee lähivuosina kasvamaan huomattavasti, minkä vuoksi heidän tilanteeseensa puuttumista ei voida enää yhtään lykätä. Seuraavan hallituksen on tartuttava asiaan määrätietoisesti ja voimakkaasti.

Useammilta hallituksilta on tuloksetta odotettu konkreettisia toimia omaishoitajien tilanteen parantamiseksi. Perussuomalaiset toteavat, että asianmukainen

omaishoitajalaki on tulevaisuudessa välttämätön, jotta omaishoidon käytännöt saadaan yhdenmukaistettua koko maassa. Kyseessä on paljon muutakin kuin vain taloudellinen tuki - joka sekkin on toki tärkeä yhdenmukaistaa. Perussuomalaiset siirtäisivät omaishoidontuen Kelan hoidettavaksi. Näin turvattaisiin alueellinen tasa-arvo myös omaishoidon rahallisen tuen suhteen. Tämän lisäksi on luotava tasavertaiset oikeudet eri tukipalveluihin, joilla voidaan vahvistaa omaishoitajien jaksamista. Kokonaisuudistuksella karsittaisiin kaikki turha byrokratia pois ja turvattaisiin tasa-arvoinen kohtelu kaikille omaishoitajille. Omaishoitajia on kuitenkin kaikenikäisillä, kaikissa elämäntilanteissa.

Erään ikääntynyttä muistisairasta omaistaan hoitaneen henkilön sanoja lainaten omaishoitajat jättävät pitkiä jäähyväisiä rakkailleen. Tämä auttaa ymmärtämään, kuinka monin tavoin omaishoitajat sitoutuvat raskaaseen tehtäväänsä, jossa kyse on myös suuresta lahjasta, jonka rakkaalle ihmiselle voi antaa. Vähin mitä yhteiskunta voi omaishoitajille antaa, on riittävä ja kokonaisvaltainen tuki ja sen myötä arvostus ja kunnioitus.

Sosiaaliturvajärjestelmä oikeudenmukaiseksi

Työllisyysasteen kasvattamiseksi on työnteon oltava kannattavaa kaikissa tilanteissa. Järjestelmiä on uudistettava niin, että myös osa-aikaisen työn vastaanottaminen on aina taloudellisesti kannattavaa. Sosiaaliturvamme uudistamisen yhteydessä myös ulkomaille valuvien sosiaalitukien, kuten lapsilisien, virta on tukittava. Taloutemme ei kestä toimimista koko Euroopan sosiaalitoimistona.

Tulevalla kaudella on tehtävä kaikki toimet myös tukiloukkujen poistamiseksi ja pieni- sekä keskituloisten tilanteen helpottamiseksi. Perussuomalaisten tavoitteena on sosiaaliturvajärjestelmän uudistaminen yksinkertaisemmaksi, selkeämmäksi ja kannustavammaksi sekä paremmin pieni- ja keskituloisista huolehtivaksi.

Epäonnistunut talous- ja sosiaalipolitiikka ovat johtaneet tilanteeseen, jossa yhä useampia ohjataan viimesijaisten tukien käyttäjiksi eli toimeentulotuki-asiakkuuteen. Esimerkiksi indeksileikkauksilla oli vaikutuksia lukuisiin muihinkin tukiin. Indeksileikkaus kosketti kaikkia työ- ja kansaneläkeindekseihin sidot-

tuja sosiaaliturvan muotoja. Tällaisia ovat eläkkeiden lisäksi esimerkiksi työttömyysturvan peruspäiväraha, työmarkkinatuki, vammaisetuudet, opintoraha, lapsilisä sekä rintamalisä. Emme pidä sosiaaliturvan jäädyttämistä oikeansuuntaisena toimenpiteenä. Se iskisi pahiten juuri pienituloisiin.

Järjestelmien tulee mukautua ihmisten muuttuviin elämäntilanteisiin, ei päinvastoin. Hyvinvoinnin perustana on osaltaan yksilön oikeus ja vapaus tehdä itseään koskevia päätöksiä itsenäisesti. Tähän kuuluvat myös taloudellinen itsemääräämisoikeus ja riittävä toimeentulo, jolla ihminen saa määrätä oman elämänsä perusasioista.

Perussuomalaiset ymmärtävät, että vaikeina aikoina on tehtävä koviakin päätöksiä. Meille kysymys on kuitenkin myös sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta, joka pohjautuu meille tärkeisiin arvoihin.

Suomeen on pyritty luomaan useamman kerroksen suomalaisia. Rikkaat rikastuvat ja köyhät köyhtyvät. Tässä tavoitteessa on valitettavasti onnistuttu. Eriar-

voistaminen ja ihmisarvon polkeminen eivät ole perussuomalaisia arvoja.

Työvoiman tarveharkinta säilytettävä

Työttömiä Suomessa on jo lähes puoli miljoonaa, kun mukaan lasketaan erilaisissa työllisyyspalveluissa mukana olevat henkilöt. Perussuomalaiset ovat huolestuneita muiden puolueiden halusta poistaa niin sanotun tarveharkinnan työmarkkinoilta. Tarveharkinnalla on pystytty rajaamaan EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tulevaa halpatyövoimaa. Halpatyövoimamarkkinoiden luomisella saadaan aikaan tilanne, jossa suomalaisen työn hinta poljetaan ja samalla poljetaan myös työhaluisen ja -kykyisen arvo. On uhkana, että luodaan järjestelmä, joka entistä vähemmän kannustaa työntekoon. Tästä kehityksestä on esimerkkejä muualta Euroopasta, joissa maahanmuuttajat on työllistetty pienillä palkoilla ja maan kansalaisille sen sijaan ei löydy töitä.

Perussuomalaiset vastustavat tarveharkinnan poistoa ja kaikkia sellaisia toimia, joilla työstä tehdään epäedullinen vaihtoehto.

EU osana suomalaista sosiaaliturvaa

EU:n tavoite on ollut yhdenmukaistaa eri maiden sosiaaliturvajärjestelmät ja seuraava tavoite on yhdenmukaistaa työttömyysturvan myöntämisen perusteita. EU pyrkii syventämään näin liittovaltion integraatiota. Perussuomalaiset eivät tätä kehitystä hyväksy, ja olemme järjestelmällisesti vastustaneet eduskunnassa kaikkia esitettyjä toimenpiteitä, joilla tätä pyrkimystä on edistetty. Kaikki muut puolueet ovat olleet mukana muun muassa avaamassa terveydenhuolto- ja sosiaaliturvajärjestelmäämme jopa kolmansista maista saapuville.

Suomen asumisperusteinen sosiaaliturva on kuitenkin Euroopassa poikkeuksellinen, ja sitä joudutaan selkeiden EU:n kautta tulevien ongelmien vuoksi tulevaisuudessa tarkastelemaan uudelleen sen lisäksi, että sen kestävyysongelmiksi tulee mm. väestön ikärakenne. Useissa EU-maissa sosiaaliturvajärjestelmä perustuukin työhön ja/tai vakuutusmaksuihin.

Merkittävä ongelma onkin, että EU:n tasolla on erilaisia järjestelmiä, joiden yhteensovittaminen on hyvin vaikeaa. Suomen ei tulisi olla miltään osin mukana tässä yhteensovittamisenetelyssä, vaan meidän tulisi huolehtia järjestelmän kestävydestä kansallisesti myös tulevaisuudessa.

Suuri ongelma on, että maksamme sosiaaliturvia ulkomaille, ulkomaiden kansalaisille tilapäisen maassa oleskelun ansiosta. Todellisuudessa muiden EU-kansalaisten ei tarvitse edes asua Suomessa saadakseen

esimerkiksi lapsilisää tai kotihoidontukea. Kukaan ei edes tiedä, paljonko ja mitä maksamme ulkomaille eri tulonsiirtoina. Näin ei voi jatkaa.

EU:n pyrkiessä järjestelmällisesti yhdenmukaistamaan sosiaaliturvajärjestelmiä, on kohtuullisen selvää, että Suomessa, jossa on kuitenkin suhteellisesti korkea sosiaaliturva esimerkiksi Etelä- ja Itä-Euroopan maihin verrattuna, tämä tarkoittaisi suomalaisen sosiaaliturvataso merkittävää alenemista. Pahimmillaan kehitys voisi johtaa jopa siihen, että suomalaisten veroeuroilla kompensoidaan muiden maiden sosiaaliturvaa. Suomessa on kuitenkin moniin maihin verrattuna kohtuullisen kattava sosiaaliturvajärjestelmä, ja tähän on verrattain helppoa päästä nykyisellään käsiksi. Perussuomalaiset vastustavat tätä kehitystä.

Katsomme, että kansallinen hyvinvointi on etusijalla. Vaikeina aikoina on huolehdittava ensisijaisesti oman maan kansalaisten hyvinvoinnista. Aiemmat hallitukset yksi toisensa jälkeen ovat kuitenkin valinneet juuri päinvastaisen linjan. Pidämme häpeällisenä, että meillä ihmiset joutuvat jonottamaan leipäjonoissa itselleen ruokaa samalla kun avaamme sosiaaliturvaa ja terveydenhoitoa koko maailmalle.

Useat EU-maat, esimerkiksi Iso-Britannia, ovat ryhtyneet toimiin saadakseen sosiaaliturvajärjestelmänsä enemmän kansalaisuusperusteiseksi, mutta myös alkaneet vaatia maahanmuuttajilta vahvempaa osoitusta kyvystä ja tahdosta hankkia toimeentulo muutoin kuin sosiaaliturvajärjestelmän kautta. Suomessa on ryhdyttävä tekemään samansuuntaisia päätöksiä. Meidän on ryhdyttävä asettamaan rajoituksia sosiaaliturvan maksamiselle, jos aiomme saada rakenteet kestäväksi ja turvata suomalaisille edes kohtuullisen sosiaaliturvan tulevaisuudessa. Suomi ei voi olla koko maailman sosiaalitoimisto.

Byrokratian ja lainsäädännön karsiminen - järjestelmät oltava ihmisille, ei päinvastoin

Byrokratia ja viranomaiskoneisto ovat tuttuja sanoja monille. Aivan liian moni jää vaille itselleen kuuluvia palveluja tai tukimuotoja, koska he väsyvät hakemaan oikeutta, kokevat tuen hakemisen ja saamisen hyvin hankalana tai eivät edes tiedä kaikista oikeuksistaan. Kaikilla ei ole myöskään läheisiä, jotka voisivat näiden oikeuksien puolesta taistella. Suomeen on luotu hajanainen ja monin tavoin liian tulkinnanvarainen ja vaikea tukijärjestelmä, jota paikkaillaan sattumanvaraisesti. Kokonaiskuvaa ja lakien vaikutuksia ei arvioida riittävästi.

Yhteiskunnan ei tule monimutkaistua niin, että pal-

veluita saavat vain ne, jotka niitä osaavat hakea. Muuten seurauksena on, että hyväosaisten palvelut paranevat ja huono-osaiset jäävät entistä helpommin oman onnensa nojaan. Ihmisen sosio-ekonomisen aseman ei tule määrittää hänen mahdollisuuksiaan saada palveluita. Palvelujen kehittämisessä tulee huomioida eri asiakasryhmien kyvyt ja tarpeet. Viranomaistoiminnassa on pyrittävä yhden luukun periaatteeseen. Tämänkin vuoksi sosiaaliturvajärjestelmämme on välttämätöntä uudistaa. Nykyisellään se on pirstaleinen eikä palvele tehokkaasti.

Home- ja kosteusvaurioista kärsivien tilanne on perussuomalaisten mielestä heikko. Vaadimme, että seuraavalla hallituskaudella ryhdytään viipymättä toimenpiteisiin, joilla näiden ihmisten terveydenhuolto- palveluita vahvistetaan ja heidän sairauksiensa tunnistamiseen myös panostetaan niin tutkimuksellisesti kuin ammattilaisten joukossa. Lisäksi pidämme välttämättömänä, että home- ja kosteusongelmista työpäikällään sairastuneiden työntekijöiden kohdalla lakiin kirjataan selkeästi tukitoimenpiteet, joilla heidän oikeusturvaansa parannetaan ja varmistetaan, ettei kukaan jäisi vaille sosiaaliturvaa mahdollisen työkyvyttömyyden vuoksi. Työntekijöiden tueksi ja turvaksi on luotava selkeä tukijärjestelmä myös mahdollisen työpaikan

vaihdon tukemiseksi ja riittävän taloudellisen turvan varmistamiseksi.

Tapaturmaisesti vammautunut tai potilasvahinkoa kärsinyt kansalainen ei Suomessa perussuomalaisten mielestä saa oikeutta, vaikka lain mukaan kansalaisten tulisi olla yhdenvertaisia toimeentuloturvaan liittyvissä perusoikeuksissa. Potilasvakuutusosoikeus on saanut vuosien ajan arvostelua puolueellisista ja vääristä päätöksistä. Työkykynsä tapaturmaisesti tai ammattitautin vuoksi menettäneen kansalaisen ääni ei kuulu. Vakuutusyhtiöiden prosessit on avattava ja järjestelmän puutteet on tuotava kokonaisuudessaan päivänvaloon. Näitä työkykynsä menettäneitä ja vakuutusyhtiöiden papereiden perusteella työkykyiseksi arvioimia kansalaisia on Suomessa kymmeniä tuhansia. Nämä henkilöt joutuvat käytännössä yksin taistelemaan oikeuksistaan eri instansseja vastaan; vakuutusyhtiöitä, Kelaa ja vakuutusosoikeutta sekä potilasvahinkokeskusta vastaan. Monet ovat käyneet tätä taistelua jopa vuosikymmeniä – osa on luovuttanut väsyttyään taisteluun. Perussuomalaiset katsovat, että asia on nostettava esiin seuraavan hallituksen toimesta ja ihmisten mielivaltainen pömpöttelu on tältäkin osin loputtava. On luotava järjestelmä, joka on oikeudenmukainen ja läpinäkyvä, ja turvaa kaikille ihmisille tasavertaisen kohtelun lain edessä.

Vammaispalvelut

Perussuomalaiset pitävät tärkeänä, että vammaisia henkilöitä koskevaa lainsäädäntöä kehitetään aktiivisesti vastaamaan paremmin näiden henkilöiden tarpeita, ja sitä täsmennetään, jotta tulkinvaraisuutta ei jää liiaksi kuten nyt on tapahtunut. Nykykäytäntö on pahimmillaan aiheuttanut tilanteita, joissa vammaisen henkilö tai hänen omaisensa ovat joutuneet pitkiin valitusprosesseihin eri viranomaisten kanssa saadakseen edes lakisääteiset palvelut ja etuudet.

YK:n vammaisten sopimuksen ratifiointi tulee saada päätökseen heti seuraavan hallituksen toimesta. Tämä vaatii myös kansallisen lainsäädännön täsmenämistä itsemääräämisoikeuden osalta. Pidämme tärkeänä YK:n sopimuksen edellyttämää siirtymistä järjestelmiin, jotka tukevat yksilön oikeutta päätöksentekoprosesseissa.

Kannatamme myös sitä, että sopimuksen toteuttamista valvomaan perustetaan riippumaton valvontaelin, jolla tulee olla riittävä asiantuntemus. Tätä kautta on myös mahdollista lisätä yleistä tietoisuutta vammaislainsäädännöstä ja varmistaa erityisesti, että tieto

vammaisten oikeuksista ja niihin liittyvästä lainsäädännöstä saavuttaa vammaisten henkilöiden kanssa työskentelevät entistä paremmin.

Perussuomalaiset pitävät tärkeänä, että vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia vaikuttaa heitä koskevaan päätöksentekoon vahvistetaan. Katsomme, että vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeuden ja yhdenvertaisen kohtelun tulee toteutua niin lain edessä kuin osana kaikkea yhteiskunnan toimintaa.

Pidämme tavoiteltavana toimivaa edunvalvontajärjestelmää ja siihen liittyvää tuetun päätöksenteon järjestelmää, jotka auttaisivat vammaisia ihmisiä tekemään omaa elämäänsä koskevat päätökset ja toisaalta suojelisivat heitä oman päätöksenteon kielteisiltä vaikutuksilta sekä toisten hyväksikäytöltä. Katsomme, että tuettua päätöksentekoa on kehitettävä sekä lainsäädännön tasolla että käytännön toimintatapana.

Perussuomalaisille on tärkeää, että kaikilla on tasavertaiset oikeudet osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun. Tässä on vielä paljon tehtävää.

Näemme vammaisten lasten ja nuorten sekä per-

heiden aseman vahvistamisen osana perhepoliittista ohjelmaa. Vastustamme sitä, että vammaisia henkilöitä käytetään ns. halpatyövoimana eri toimenpiteiden kautta. Heille, aivan kuten kaikille muillekin, kuuluu tehdystä työstä asianmukainen palkka. Sillä vahvistetaan myös itsenäisyyttä ja itsemääräämisoikeutta omasta elämästä.

Tulevassa sosiaali- ja terveydenhuollon rakenne-

uudistuksessa on huomioitava vahvasti vammaisten asema sekä heidän mahdollisuutensa vaikuttaa niihin palveluihin, joita heille annetaan. Lisäksi korostamme kaikenlaisen osallisuuden ja esteettömyyden edistämistä.

Vammaisten ihmisten jokapäiväisestä arjesta selviytymiseen tarkoitettut palvelut on irrotettava hankintalain kilpailuttamissäännösten piiristä.

Alkoholipolitiikka/päihdepalveluiden saatavuus

Alkoholipoliittinen keskustelu on avattava. On uskallettava myöntää, että nykyinen säätelyn ja kontrollin tie ei ole ollut toimiva. Alkoholiveroa tulisi tarkastella osana kokonaiskeskustelua.

Perussuomalaiset katsovat, että nykyisenkaltainen alkoholipolitiikka on johtanut tilanteeseen, jossa sekä alkoholin myynnin että palvelualan verotuloja valuu Suomesta suoraan Viroon. Virosta tuotavan alkoholin määrä on kasvanut merkittävästi. Tällä on suuria kansantaloudellisia vaikutuksia, ei vain verotulojen menetyksenä vaan myös pk-sektorin yrittäjien toimintaedellytysten kautta. Lisäksi nykyinen alkoholipolitiikka vaikeuttaa huomattavasti myös matkailu- ja ravintola-alan toimintaa.

Nykyinen alkoholipolitiikka vaikuttaa merkittävästi elinkeinoelämämme edellytyksiin myös panimoalalla. Perussuomalaiset pitävät tärkeänä, että pienpanimoiden toimintaedellytyksiä parannetaan nykyisestä. Ylipäätään lainsäädäntöä on muutettava siihen suuntaan, että suomalaisten toimijoiden toimintaedellytyksiä vahvistetaan ulkomaalaisiin toimijoiden nähden ja parannetaan mahdollisuuksia laajentaa toimintaa globaaleille markkinoille.

Kyse on laajasta kokonaisuudesta, josta on uskallettava puhua.

Perussuomalaiset eivät missään nimessä väheksy sitä inhimillistä kärsimystä, jota alkoholin liikakäyttö aiheuttaa yksilölle tai hänen läheisilleen. Emme väheksy myöskään kansantaloudellisia ja -terveydellisiä seurauksia. Katsomme kuitenkin, että alkoholipoliittista keskustelua käytäessä tulee puhua myös alkoholin liikakäyttöön johtavista syistä eikä vain seurauksista, ja ryhtyä tunnistamaan aiempaa vahvemmin ne riskitekijät, jotka alkoholin liikakäyttöön voivat johtaa. Kukaan ei ole minkään päihteen ongelmakäyttäjä syntyessään. On hyvin tiedossa, että elämän muutokset ja kriisit kuten yksinäisyys, läheisen kuolema, työttömyys, oma sairastuminen ja taloudelliset vaikeudet

altistavat paitsi masennukselle myös sen myötä päihteiden lisääntyvälle käytölle. On paradoksaalista, että samalla kun alkoholin käyttöä pyritään rajoittamaan erilaisin toimenpitein, ei olla laisinkaan huolissaan siitä, että reilusti yli 400 000 eri-ikäistä suomalaista syö päivittäin erityyppisiä mielenterveyslääkkeitä, joista osa on suoraan laillistettuja päihteitä ja joiden pitkäaikaisvaikutuksista on verrattain vähän tietoa.

Suurin osa suomalaisista on alkoholin kohtuukäyttäjiä, jotka vastuullisesti opettavat myös seuraaville sukupolville kohtuukäytön mallin. Lasten ja nuorten juomisesta olemme luonnollisesti huolissamme. Eri tutkimuksin on kuitenkin voitu osoittaa, että ns. päihdevalistus- ja asennekasvatuksen vaikutukset eivät ole niin vahvoja kuin usein annetaan ymmärtää. Se, millainen itsetunto ja minäkuva nuorella on, vaikuttaa paljon suhtautumiseen päihteisiin. Samoin vaikuttaa se, millaisia mahdollisuuksia ja onnistumisen sekä osallisuuden kokemuksia niin itsensä kanssa kuin osana yhteisöä lapselle tai nuorelle kyetään tarjoamaan.

Aivan oma lukunsa ovat ne lapset ja nuoret, jotka ajautuvat päihteiden käyttäjiksi perheiden sosio-ekonomisten tai ylisukupolvisten mallien myötä. Heidän kohdallaan elämän mielekkyyden löytäminen, yhteiskuntaan kiinnittyminen ja oman paikan löytäminen tuottavat vaikeuksia tai syrjäytymisriski on huomattavan suuri. Näihin lapsiin ja nuoriin tulisikin tarttua vahvasti, riittävän ajoissa. On karmaisevaa, jos eri päihteiden katkaisuhuitoa tarvitsevat jopa 10-vuotiaat lapset. Kyse ei ole vain alkoholista, vaan monista muistakin päihdyttävistä aineista. Perussuomalaiset eivät missään tapauksessa kannata kannabiksen laillistamista.

Päihdekuntoutus

Pidämme tärkeänä, että päihdekuntoutusta laajennetaan ja kehitetään kokonaisvaltaisesti. On useita esimerkkejä siitä, että esimerkiksi raskaana olevat,

pähteitä käyttävät äidit eivät pääse vieroitushoitoon tasavertaisesti eri puolilla Suomea. Monet heistä olisivat erittäin motivoituneita vieroitukseen ja hoitoon. On ymmärrettävä, että päihdeongelma on sairaus, johon johtavat hyvin monenlaiset syyt. Siksi ajoissa puuttumisen ja riskien tunnistamisen olisi oltava kaiken päihdepolitiikan lähtökohta.

Valitettavasti kaikki eivät hoitoon kuitenkaan ole

motivoituneita, ja tämän vuoksi meillä syntyy vuosittain useita Fas- tai Fae -lapsia. Perussuomalaiset olisivat valmiita harkitsemaan myös ns. pakkohoitoa niissä tilanteissa, joissa syntymättömän lapsen etu ja hyvinvointi ovat vaarassa. Syntymätön lapsi ei voi vaikuttaa itse omaan tilanteensa, ja näin ollen katsomme, että syntymättömän lapsen oikeuksien tulisi mennä kaiken muun edelle.

Mielenterveyspalvelut ja kansallinen itsemurhien ehkäisyohjelma

Suomessa on 1990-luvun lamavuosista lähtien ajettu mielenterveyspalveluja systemaattisesti ja dramaattisestikin alas. Laitoshoidon paikkoja on vähennetty kovalla kädellä kuitenkin lisäämättä avohuollon palveluja. Tämä näkyy yhteiskunnassa monin eri tavoin. Liian moni jätetään pelkän reseptin varaan, ja ainoa hoitokontakti voi olla reseptien uusinta.

Mielenterveyspalveluissa tulisi vahvistaa varhais- ta avunsaantia ja lisätä matalan kynnyksen palveluja. Tutkimuksissa on havaittu, että jo lyhykestoinen terapia auttaa monia niin, että lääkitykselle ei ole tarvetta. Terapiapalveluiden saanti on kuitenkin hyvin vaihtelevaa eri puolilla Suomea, ja hoitoon pääsy voi venyä kuukausien odotukseksi. Kaikki eivät jaksaa odottaa avunsaantia. Jokainen lopulliseen päätökseen ajautuva on liikaa. Heitä on kaikissa ikäluokissa. Lisäksi on suuri riski, että hoitamattomana mielenterveysongelmat johtavat esimerkiksi alkoholin liikkäyttöön, mielenterveyslääkkeiden sekä alkoholin yhteiskäyttöön tai muiden päihdeiden käyttöön.

Suomessa ei ole karsittu vain mielenterveyspalveluista vaan myös päihdehoidoista. Tämä on perussuomalaisten mielestä ongelmallista. Päihdeongelman taustalla on usein hoitamaton mielenterveysongelma. Päihdeongelman syntymisen jälkeen hoitoon pääsy voi viedä pitkään tai hoito on tehotonta. Nämäkin asiat tulisi nähdä kokonaisuutena, sillä niillä on suuri merkitys niin kansanterveydellisesti kuin -taloudellisesti.

Reilusti yli 400 000 suomalaista syö päivittäin erityyppisiä mielenterveyslääkkeitä. Erittäin huolestuttavaa on ollut kehitys, jossa mielenterveyslääkkeiden määrääminen jo murrosikäisille ja nuorille aikuisille on lisääntynyt viimeisen vuosikymmenen aikana. Perussuomalaisten mielestä on kestävämpiä, että nuoriakin hoidetaan tarjoamalla ensimmäiseksi lääkeresepiä. Mielenterveysongelmat ajavat yhä useamman myös ennen aikaiselle eläkkeelle, mikä on valtava menetys

kansantaloudellisesti, inhimillisestä kärsimyksestä puhumattakaan.

Jokainen elämä on ainutlaatuinen ja arvokas. Jokainen itsemurha on liikaa. Läheisten ihmisten menetyksen tuskaa ja siihen sisältyviä lukemattomia tunteita ei kenenkään tulisi joutua kokemaan.

Perussuomalaiset kannattavat itsemurhien ehkäisyyn tähtäävän ohjelman käynnistämistä kansallisella tasolla. Tällaisten kansallisten ohjelmien avulla on muissa maissa onnistuttu ehkäisemään itsemurhia. Suomi on aikoinaan ollut ensimmäinen maa, jossa kansallinen itsemurhien ehkäisyohjelma otettiin käyttöön, mutta sittemmin ohjelma on kuitenkin unohtunut. Nyt on aika päivittää ohjelma ja ottaa se uudelleen käyttöön.

Näin saataisiin luotua myös yhtenäisiä toimintatapoja. Tiedämme paljon kohonneiden itsemurharis- kien syistä. Kuitenkaan niitä ei osata eri palveluissa riittävästi tunnistaa. Koulu- tai työpaikkakiusaami- nen, yksinäisyys ja elämän tarkoituksen katoaminen on monelle arkipäivää, kaikissa ikäryhmissä. Elämän eri kriisit ja muutokset ovat aina myös kohonnut riski sairastua syvään masennukseen, joka voi johtaa jopa itsemurhaan. Oleellista on, että ihminen ei jää vaikeuk- sien kanssa yksin. Monessa tapauksessa ihminen itse tai hänen omaisensa ovat turhaan taistelleet tarvitun hoidon saamiseksi. Mielenterveysongelmien ympäril- tä on saatava häpeän tunne pois, jotta avun hakeminen olisi helpompaa.

Keskimäärin jopa enemmän kuin viisi nuorta ai- kuista jää päivittäin mielenterveysyistä eläkkeelle. Puhutaan kadotetusta sukupolvesta eli tuhansista nuori- sta, joista kukaan ei tiedä mitään ja jotka ovat pudon- neet kaikkien turvaverkkojen ulkopuolelle. Perussuo- malaiset eivät halua enää yhtään tällaista sukupolvea Suomeen. Asioita ei tässä vaiheessa korjata kevyillä kosmeettisilla toimenpiteillä, kuten luomalla nuori-

sotakuita tai muita vastaavia uusia järjestelmiä, jotka kaatuvat viimeistään byrokraatiaan tai riittämättömän rahoitukseen. Katsomme, että osana perhepoliittista ohjelmaa tarvitaan lasten ja nuorten kohdalla huomattavia vahvistuksia ennalta ehkäisyyn, varhaiseen puuttumiseen ja tarvittaessa myös riittäviin terapiapalveluihin. Hoitamattomana nämä lapset ja nuoret ovat suuressa vaarassa syrjäytyä tai altistua monenlaiselle kaltoin kohtelulle. Heijastumat voivat vaikuttaa koko elämänkaareen ja mahdollisuuksiin olla osa osallisena

yhteiskunnassa. Tarvitaan entistä enemmän ammattilaisten yhteistoimintaa sekä esimerkiksi nuorisotyön eri muotojen vahvistamista. Yksikin aikuinen voi olla ratkaisevassa asemassa auttamaan lasta/nuorta elämässä eteenpäin. Lainsäädännön on mahdollistettava kaikin tavoin eri ammattilaisten yhteistyö - ei luotava esteitä ja hidasteita, kuten nyt on tapahtunut.

Nuorten mielenterveyskuntoutujien kohdalla pidämme tärkeänä, että kuntoutustoimintaa kehitetään ja se on aito mahdollisuus yhä useammalle nuorelle.

SUOMALAISTEN PUOLESTA

www.perussuomalaiset.fi